

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania T. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem J. S.
oraz L. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 kwietnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 28 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 677/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie stwierdził, że J. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do nadal.

T. S.A. z siedzibą w W. T. S.A.) jako płatnik składek złożyła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany w całości poprzez ustalenie, że zainteresowany nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek oraz o zasądzenie od organu na rzecz płatnika składek kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 13 stycznia 2020 r., Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie 1 oddalił odwołanie; w punkcie 2 zasądził od T. S.A. z siedzibą w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie zwrot kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy uznał, że czynności związane z przejęciem pracowników, które zaszły pomiędzy T. S.A. a Spółką L. sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 26 maja 2014 r., były czynnościami pozornymi, mającymi na celu obejście przepisów prawa, bo zmierzającymi jedynie do wywołania za pomocą stworzonej dokumentacji wrażenia, że doszło do przejęcia części zakładu pracy przez innego pracodawcę, podczas gdy faktycznie nie zaistniały przesłanki skutkujące przejęciem w trybie art. 23¹ k.p.

Na skutek apelacji T. S.A. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2022 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział z dnia 9 grudnia 2015r. w ten sposób, że stwierdził, że J. S. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 30 kwietnia 2015 r.; zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądził od T. S.A. z siedzibą w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego; oddalił apelacje w pozostałej części i zasądził od T. S.A. na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że mimo formalnie zawartej umowy między T. S.A. a Spółką L. Sp. z o.o., w istocie nie doszło do przejęcia części zakładu pracy T. S.A. Nie zostały spełnione przesłanki z art. 23¹ Kodeksu pracy.

Sąd Apelacyjny wskazał, że określenie w spornych decyzjach, iż „podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę „w okresie od (...) do nadal” nie odnosi się do okresu po wydaniu zaskarżonych decyzji. Datami granicznymi podlegania ubezpieczeniom społecznym w T. S.A. poszczególnych ubezpieczonych będzie w

każdym wypadku data wydania decyzji odnoszącej się do konkretnego ubezpieczonego. Wobec tego Sąd Apelacyjny dokonał korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego decyzją, jednocześnie nie orzekł w zakresie, w którym organ rentowy nie decydował. W ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy niewłaściwie zastosował przepisy i oddalił w całości odwołanie od decyzji, a więc utrzymał w mocy decyzję z uwzględnieniem wskazanego w niej czasookresu „od 1 lipca 2014 roku do nadal”, pomimo tego, iż z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynikało jednoznacznie, iż sytuacja prawna ubezpieczonego uległa zmianie w stosunku do stanu faktycznego będącego przedmiotem postępowania kontrolnego organu rentowego, bądź organ rentowy nie przedstawił dowodów, iż wydana decyzja została wydana w sposób prawidłowy, zarówno co do zasady, jak i co do wskazanego w nim okresu. Tym samym Sąd pierwszej instancji uznał prawidłowość wydanej przez organ rentowy decyzji, iż w stosunku do ubezpieczonego T. S.A. pozostaje płatnikiem składek w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do nadal, podczas gdy jeszcze przed wydaniem decyzji przez ZUS nie pozostawał on już w formalnym zatrudnieniu w L.. Dlatego też zasadną okazała się apelacja w zakresie żądania zmiany zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji, odnośnie do ustalenia daty podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom u płatnika składek T. S.A., jako odpowiadającej dacie rozwiązania stosunku pracy z L..

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł organ rentowy, zaskarżając ten wyrok w części, to jest w zakresie, w jakim w punkcie I zmienia wyrok Sądu I instancji oraz poprzedzającą go decyzję poprzez ograniczenie okresów podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w T. S.A. (wobec Ubezpieczonego oraz w II zmianie wysokości kosztów zastępstwa prawnego za I instancję.

Skarga kasacyjna organu rentowego została oparta na: naruszeniu prawa procesowego tj. art. 327¹ k.p.c., art. 382 k.p.c. w związku z art. 473 § 1 k.p.c., art. 245 k.p.c., oraz naruszeniu przepisów prawa materialnego tj.: art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez ich niezastosowanie; art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, art. 97 § 1 k.p. w związku z art. 60 k.c. w

związku z art. 300 k.p. przez niewłaściwą wykładnię, art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 423) w związku z art. 23¹ k.p. poprzez niewłaściwe zastosowanie, § 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Skarżący organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie w tym zakresie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania odwołującej spółki, a także o zasądzenie od odwołującej spółki na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na to, że jest ona oczywiście uzasadniona z następujących przyczyn: „rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (L. – podmiot, który w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) niezwiązany żadnym węzłem prawnym z T. S.A. i ubezpieczonymi nie może być uznane za wystarczającą przesłankę do przyjęcia, że stosunek pracy zawarty z T. S.A. ustał z uwagi na fakt, że samo świadectwo pracy określające datę rozwiązania stosunku pracy nie jest jednostronną czynnością pracodawcy, wskazującą na zamiar rozwiązania umowy, tylko oświadczeniem wiedzy pracodawcy, który sporządzając świadectwo pracy, pozostaje w słusznym bądź mylnym przeświadczeniu, że dany stosunek pracy uległ rozwiązaniu”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca spółka T. S.A. w W. wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; o jej oddalenie – w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na rzecz Odwołującego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Z kolei zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymagania konstrukcyjne tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że istnieje przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego, służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które nie doczekały się jeszcze sądowej interpretacji albo wywołują poważne wątpliwości interpretacyjne, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd). Ustawodawca uznaje za doniosłe zadania Sądu Najwyższego związane przede wszystkim z doskonaleniem wykładni prawa i jego stosowania, ujednolicaniem orzecznictwa, rozwojem jurysprudencji, a

w dalszej kolejności zadania polegające na eliminacji w dostępnych granicach orzeczeń niegodnych ochrony ze względu na oczywiste naruszenie prawa lub wydanie ich w warunkach nieważności.

W przedmiotowej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparty został na jej oczywistej zasadności. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa, skarga jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, natomiast to ostatnie powinno być rozumiane jako widoczna od razu, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Oczywiście naruszenie prawa jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane pozostaje stanowisko, w myśl którego dla stwierdzenia, że w sprawie wystąpiła przesłanka oczywistej zasadności skargi, skarżący powinien był wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120).

Tymczasem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej nie zostały przez skarżącego wskazane żadne przepisy, które miałyby zostać naruszone i których rażące naruszenie świadczyłoby o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Można jedynie czynić przypuszczenia, biorąc pod uwagę powołane przez stronę skarżącą – w uzasadnieniu wniosku - orzecznictwo Sądu Najwyższego, że mowa jest o przepisach dotyczących rozwiązania umowy o pracę. Należy jednak zauważyć, że nawiązanie współpracy w ramach działalności gospodarczej z T. S.A. przez jej

dotychczasowego pracownika może stanowić podstawę do przyjęcia, że doszło do ustania stosunku pracy w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.), a zatem przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty nie świadczą o oczywistym naruszeniu art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez ich niezastosowanie, czy też w świetle argumentacji podniesionej we wniosku w świetle art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c. Faktycznie Spółka L. (podmiot który - wedle ustaleń - w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) nie mogła skutecznie rozwiązać umowy o pracę, której stronami byli ubezpieczona i T. S.A., ale mogły tego dokonać same strony - ubezpieczona i T. S.A., zmieniając w drodze dorozumianego porozumienia formę zatrudnienia z umowy o pracę na współpracę w ramach działalności gospodarczej. Inną natomiast kwestią jest to, czy takiemu rozumowaniu nie sprzeciwiają się przepisy art. 22 § 1¹ i 1² k.p., ale to zagadnienie nie zostało podjęte w skardze kasacyjnej - ani w jej podstawach, ani w uzasadnieniu.

Rozważenie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej byłoby możliwe, gdyby wykazano, że - mimo ujęcia zatrudnienia w ramy jednoosobowej działalności gospodarczej - zatrudnienie to charakteryzowało się określonymi w art. 22 § 1 k.p. cechami wskazującymi na istnienie stosunku pracy (por. ostatnio wyrok z dnia 23 marca 2023 r., II PSKP 87/22). Jednakże skarżący organ nie wykazał, aby zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zawierać wywód o charakterze jurydycznym, który potwierdzałby deklarowaną oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Kwestionowanie przez skarżącego ustaleń dokonanych przez Sąd Apelacyjny bez odpowiedniego umotywowania prawnego należy uznać jednak za niewystarczające. Wobec wskazanych powyższej wszystkich nieprawidłowości, rzutujących na merytoryczną ocenę wniosku (por. poniżej przytoczone sprawy), jak również niespełnienia potrzebnych wymogów, skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Wyrażnie i zdecydowanie - podobne argumenty przedstawione przez skarżącego w kolejnych skargach kasacyjnych wniesionych w innych podobnych sprawach, w których odwołania od decyzji organu rentowego wniosła T. S.A. - nie przekonały Sądu Najwyższego do przyjęcia skarg do rozpoznania, m.in. w sprawach:

- II USK 382/21 z dnia 27 stycznia 2022 r.;
- II USK 385/21 z dnia 13 stycznia 2022 r.;
- II USK 396/21 z dnia 13 stycznia 2022 r.;
- II USK 408/21 z dnia 3 marca 2022 r.;
- II USK 410/21 z dnia 3 lutego 2022 r.;
- II USK 416/21 z dnia 3 marca 2022 r.;
- II USK 426/21 z dnia 23 marca 2022 r.;
- II USK 471/21 z dnia 3 marca 2022 r.;
- II USK 579/21 z dnia 31 sierpnia 2022 r.;
- II USK 589/21 z dnia 13 września 2022 r.;
- II USK 592/21 z dnia 24 marca 2022 r.;
- II USK 605/21 z dnia 13 lipca 2022 r.;
- II USK 607/21 z dnia 6 lipca 2022 r.;
- II USK 626/21 z dnia 7 września 2022 r.;
- II USK 634/21 z dnia 31 sierpnia 2022 r.;
- II USK 644/21 z dnia 23 sierpnia 2022 r.;
- II USK 645/21 z dnia 9 lutego 2022 r.;
- II USK 652/21 z dnia 8 lutego 2022 r.;
- II USK 664/21 z dnia 7 września 2022 r.;
- II USK 691/21 z dnia 6 września 2022 r.;
- II USK 693/21 z dnia 14 września 2022 r.;
- II USK 1/22 z dnia 21 września 2022 r.;
- II USK 6/22 z dnia 15 grudnia 2022 r.;
- II USK 80/22 z dnia 13 kwietnia 2023 r.;
- II USK 89/22 z dnia 16 listopada 2022 r.;
- II USK 106/22 z dnia 8 lutego 2023 r.;
- II USK 112/22 z dnia 13 kwietnia 2023 r.;

II USK 143/22 z dnia 5 kwietnia 2023 r.;

II USK 155/22 z dnia 14 września 2022 r.;

II USK 159/22 z dnia 11 stycznia 2023 r.;

II USK 161/22 z dnia 5 kwietnia 2023 r.;

II USK 166/22 z dnia 5 kwietnia 2023 r.;

II USK 169/22 z dnia 26 stycznia 2023 r.;

II USK 208/22 z dnia 19 kwietnia 2023 r.;

II USK 392/22 z dnia 19 kwietnia 2023 r.

Przyczyny odmowy przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych w tych sprawach mogą być odniesione także do wniosku skarżącego w obecnej sprawie (co do kosztów postępowania zob. sprawy II USK 89/22, II USK 106/22, II USK 112/22, czy II USK 396/21, jak i por. II PSKP 87/22).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[a!]